

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Oslo kommune
Rådhusplassen
0037 OSLO

Vår dato: 10.11.2020
Vår ref.: 201902445-18
Arkiv: 313
Deres dato: 25.09.2020
Deres ref.:

Saksbehandler:
Ingvild Marie Dybwad
45430261/imdy@nve.no

Oslo kommune - Midlertidig nedtapping av Holmendammen - NVEs vedtak

Vi viser til søknad fra Oslo kommune – Vann og avløpsetaten, datert 27.02.2019 om tillatelse til å senke vannstanden i Holmendammen i en periode på 2-3 uker, NVEs «Tillatelse til midlertidig fravik av normalvannstand i Holmendammen i Oslo kommune», datert 4.11.2019, samt e-post fra Vann- og avløpsetaten datert 25.9.2020 om utsettelse av tiltaket. Dette er NVEs vurdering og vedtak i saken.

Bakgrunn

Oslo kommune – Vann- og avløpsetaten (VAV) må revurdere Holmendammen med tanke på damssikkerhet. I den forbindelse må VAV befare dammen. På grunn av dårlig sikt i vannet i Holmendammen må vannstanden senkes for å komme til hele damkonstruksjonen. Befaringen til VAV vil ikke ta mer enn noen få dager, men Holmendammens venner planlegger å mudre i nordenden av dammen. Det er ønskelig at de to tiltakene gjennomføres i samme senkningsperiode. Mudringen vil ta 2-3 uker.

Det ble gitt tillatelse med vilkår fra NVE den 4.11.2019 til at nedtappingen kunne gjennomføres i en periode på inntil tre uker i september 2020. Det fremkommer av epost fra Vann- og avløpsetaten av 25.9.2020 at tiltaket ikke ble gjennomført denne høsten og at det ønskes en utsettelse av tillatelsen til høsten 2021, under de samme forutsetningene.

Høring

Søknaden ble i 2019 behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven og NVE mener at det er tilstrekkelig for å vurdere en utsatt gjennomføring. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg er søknaden sendt til lokale myndigheter, interesseorganisasjoner og berørte parter for uttalelse. Høringsuttalelsene er forelagt søkeren for kommentarer. Et sammendrag av høringsuttalelsene er gjengitt nedenfor.

Oslo kommune Bymiljøetaten (BYM) gav sin uttalelse i brev av 15.05.2019. De anmodet om bruk av tapperør kontinuerlig fra vannlinjen for å redusere erosjon og transport av slam og partikler til vassdraget nedstrøms. BYM påpeker at det bør være personell til stede under nedtappingen som kan flytte eventuelt strandede andemuslinger, samt at man venter med nedtapping til etter 1. august av

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

hensyn til fugleliv og amfibier. De vurderer 50 l/s som tilstrekkelig minstevannføring ut fra Holmendammen ved oppfylling for å sikre tilstrekkelig vannføring nedstrøms i vassdraget. BYM stiller seg bak Norconsults forslag om plassering av siltgardin ved innløpsoset til Øvre Smestaddam, og påpeker at det må etableres rutine for tømning av finstoff fra siltgarden. BYM uttaler at det er fordelaktig å samkjøre nedtapping for daminspeksjon og mudring og gav innspill til gjennomføring av mudringstiltaket.

Oslo kommune Bydel Vestre Akers bydelsutvalg uttalte i brev av 20.05.2019 at mudring av Holmendammen bør utføres så snart som mulig etter behandling av søknad til fylkesmannen.

Fylkesmannen i Oslo og Viken uttalte i brev av 20.05.2019 at de anser kunnskapsgrunnlaget jf. Naturmangfoldloven § 8 som tilfredsstillende opplyst gjennom søknaden og Norconsults notat av 25.02.2019. De påpeker at det er registrert fugl, fisk, frosk og en rekke rødlistede arter i og i tilknytning til dammen, samt at det er registrert edelkreps, sjøørret, laks og gyteområder nedstrøms Holmendammen. Fylkesmannen foreslår at en nedtappingshastighet på 15 cm i døgnet vil gi vannlevende insekter og dyr muligheten til å forflytte seg til restvannet i bunnen av Holmendammen, samt at det må sikres minstevannføring under oppfylling av Holmendammen for å ivareta gyteområder, edelkreps og andre bunndyr nedstrøms. Fylkesmannen påpeker at Holmendammens venner må søke om å gjennomføre mudringen og at søknaden må belyse effekten mudring kan ha på naturmiljø og naturverdier i og nedstrøms Holmendammen, for at de skal kunne vurdere tiltaket etter forurensningsloven, eventuelt også vannressursloven §11 og forskrift om fysiske tiltak i vassdrag.

Forum for natur og friluftsliv (FNF) Oslo uttalte i brev av 20.05.2019 at de stiller seg positive til tiltaket med den varigheten som er omsøkt og tiltakene som foreslås av Norconsult. FNF uttaler at det også ville være positivt å gjøre tiltak for å bekjempe de fremmede artene som er påvist i og ved dammen. De påpeker at man ved arbeidene med mudringen og opparbeidelse av øyer i dammen forhindrer spredning av fremmede arter, og samtidig har en mulighet til å gjøre tiltak for bekjempelse av de fremmede artene.

Kirsten Haraldsen har uttalt seg i brev av 26.04.2019:

Kirsten Haraldsen er nabo til Holmendammen og har uttalt seg om forvaltningen av Holmendammen og mudringen som er planlagt. Dette er ikke tema i søknaden som NVE behandler. Haraldsen informerer om at det har vært ørret i vassdraget, at det muligens er frosk og liten salamander i Holmendammen og at det muligens er en del vasspest i dammen.

NVEs vurdering

NVE kan gi tillatelse til fravik fra normalvannstand etter vannressursloven § 8. NVE mener at forutsetningene for tiltaket og konsekvensene av det ikke har endret seg siden den opprinnelige søknaden ble innvilget. Det er noen nye registreringer i naturbase og artskart i 2020. Dette gjelder i hovedsak tidligere påviste arter. Det er ikke registrert noen nye rødlistede arter, av fremmede arter er det i 2020 registrert brudespirea (LO) og snøkløkke (PH) i nordenden av Holmendammen.

Naturmangfold

NVEs vurdering er basert på naturmangfoldsnotat utarbeidet av Norconsult, høringsuttalelser og søk i naturbase og artskart. Søket er utført 05.09.2019 og gjentatt 4.11.2020.

Holmendammen er registrert som naturtype dam med verdi B – viktig. Avgrensningen inkluderer deler av kantvegetasjonen rundt dammen som har et glissent tresjikt som i hovedsak består av gråor, bjørk, hegg og noe alm (VU), ask (VU), spisslønn, osp og furu. Helt i vannkanten finnes arter som bredt

dunkjevle, slyngsøtvier, mjødurt, fredløs, høymol og burot. Tuestarr (NT) skal være observert i kanten av dammen.

I nordenden av Holmendammen er det avgrenset naturtypen rik sump- og kildeskog med verdien B – viktig.

Det er ørret, ørekyte og abbor i Holmendammen. Høsten 2017 ble i tillegg sørv og mort fanget med håv i nordenden av dammen.

Dammen har et rikt fugleliv med observasjon av mange krevende og truede arter knyttet til ferskvannsmiljøer. De truede fugleartene vannrikse (VU), sivhøne (VU) og sothøne (VU) hekker mest sannsynlig ved dammen. I tillegg er bergand (VU), hettemåke (VU) og dvergdykker (VU) registrert på lokaliteten. Det er heller ikke usannsynlig at flere av disse artene hekker i området. Området har også funksjon som en viktig rasteplass for vannfugl om våren og høsten.

NVE er av den oppfatning at en relativt kort periode med senket vannstand ikke vil få negative konsekvenser for naturmangfoldet rundt Holmendammen. Dette forutsetter at senkningshastigheten er såpass lav at det ikke oppstår utglidninger i skogen i nordenden, og at vannlevende organismer får tid til å flytte seg til sikkert vanddyp. Fylkesmannen skriver i sin uttalelse at en maksimal nedtappingshastighet på 15 cm/døgn har vist seg å være tilstrekkelig. Dette er også den nedtappingshastigheten NVE har hatt som praksis å sette for liknende tiltak som dette. Vi mener det er naturlig å sette slikt krav om maksimal nedtappingshastighet også i denne saken.

For å unngå negative konsekvenser for fugl bør ikke nedtapping av Holmendammen starte før etter 01.08.

Tidligere undersøkelser har ikke påvist noen amfibier i dammen, men det skal være observert rumpetroll sommeren 2003. Norconsult skriver at det er liten sannsynlighet for at Holmendammen er en god lokalitet for amfibier, da amfibielarver er ettertraktet mat for ørret og abbor.

Av fremmede arter finnes vasspest (SE), kjempebjørnekjeks (SE), kanadagullris (SE), hagerips (SE), brudespirea (LO), snøkløkke (PH) og platanlønn (SE) i og rundt Holmendammen. Det er viktig å unngå ytterligere spredning av fremmede arter under anleggsarbeid og nedtapping av Holmendammen.

I Holmenbekken nedstrøms Holmendammen er det registrert elvemusling (VU), som er en ansvarsart for Norge. Registreringen er fra 1920, og NVE har ikke funnet nyere registreringer av arten mellom Holmendammen og Øvre Smestaddam. Lenger nedstrøms Holmendammen, i Øvre Smestaddam, er det registrert flere rødlistede arter. Videre nedstrøms er det anadrom strekning i Hoffselva fra fjorden og opp til Engebrets vei.

Under nedtapping og eventuell mudring i Holmendammen er det svært viktig at sedimenter og partikler fra masser i Holmendammen ikke får negative konsekvenser for Øvre Smestaddam og anadrom strekning. Norconsult, som har utarbeidet et naturmangfoldsnotat for Holmendammen, har foreslått å bruke siltgardin i Holmenbekken for å forhindre at sedimenter og partikler blir med bekken nedover. Bymiljøetaten skriver i sin uttalelse at en slik gardin ikke vil fungere optimalt i et bratt vassdrag som Holmenbekken, og foreslår derfor at siltgarden plasseres ved innløpet til Øvre Smestaddam.

VAV foreslår å slippe 50 l/s i minstevannføring, etter tilrådning fra Norconsult. Bymiljøetaten sier seg enig i denne størrelsen. Oppfyllingen av Holmendammen tar ikke mer enn 3-4 dager, men vannføringen fra Holmendammen står for 66 % av vannføringen på anadrom strekning i Hoffselva. NVE er derfor enig i at det må slippes minstevannføring, på bekostning av vann som kunne fylt opp Holmendammen raskere.

NVE mener at vurderingene er i tråd med prinsippene i naturmangfoldloven som skal ivaretas når vedtak treffes, jf. naturmangfoldloven §§ 8-12. NVE vil i den forbindelse påpeke at tiltaket er midlertidig og nødvendig for å få gjennomført befaringsarbeid av dammen. NVE kan heller ikke se at tiltaket er i strid med forvaltningsmålet for arter eller økosystemer, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Kulturminner

Det er registrert to funnsteder for kulturminner i og ved Holmendammen. Begge to er løsfunn, og det ene er datert til bronsealder-jernalder. Det andre funnet er udatert. NVE ser det som usannsynlig at tiltakene med nedtappingen av Holmendammen vil få konsekvenser for kulturminner. Vi minner likevel om meldeplikten i kulturminneloven § 9, dersom det skulle støtes på kulturminner i marken under anleggsarbeidet.

Flom, utglidninger og sedimenttransport

Under nedtappingen av Holmendammen vil vannføringen i Holmenbekken ligge på ca. 300 l/s. Middelflom til Holmendammens nedbørfelt er beregnet til 1,6 m³/s. Vannføringen under nedtappingen vil således ikke medføre uvanlig store vannmengder nedover vassdraget.

Ved for rask nedtapping av magasiner som Holmendammen, vil breddene i magasinet kunne rase ut. Dette kan medføre at store mengder masser blir dratt med vannstrømmen nedover Holmenbekken. Ved å sette en maksimal nedtappingshastighet vil man kunne bote på disse ulempene. En maksimal nedtappingshastighet på 15 cm/døgn vil minimere skadene med utglidninger. Dette er også den nedtappingshastigheten NVE pleier å sette som vilkår i denne typen saker.

Friluftsliv og brukerinteresser

Holmendammen er et bynært grøntområde med mange brukere, særlig lokalt. Nedtappingen som er planlagt vil berøre vannstanden i Holmendammen i 4-5 uker. 2 av disse er nedtappingsuker. Når vannstanden i Holmendammen er tilbake på HRV er det ingen konsekvenser for friluftsliv og brukerinteresser.

NVE mener at de kortvarige negative virkningene for friluftslivet i 4-5 uker høsten 2021 er akseptable konsekvenser.

Konklusjon

NVE gir tillatelse til at Oslo kommune – Vann- og avløpsetaten kan senke vannstanden i Holmendammen med 3 m over en periode på inntil tre uker i september 2021. Nedtappingen kan starte 15.08.2021.

Tillatelsen er gitt i medhold av vannressursloven § 8.

Hvis Holmendammens venner ikke får tillatelse til å mudre, gjelder denne tillatelsen kun de dagene befaringsarbeidet til VAV tar. Tillatelsen blir gitt på følgende vilkår:

- Det skal slippes 50 l/s i minstevannføring i oppfyllingsperioden. Alt tilsig skal føres forbi Holmendammen i anleggsperioden.
- Alle vannførendringer skal skje med myke overganger. Maksimal nedtappingshastighet skal settes til 15 cm/døgn.
- Nedtappingen skal kunngjøres én gang lokalt i god tid før nedtappingen starter. Informasjonsskilt om arbeidene settes opp ved stiene rundt dammen.

- Det skal etableres siltgardin i Holmenbekken oppstrøms Øvre Smestaddam. Gardinen skal tømmes jevnlig.

Klageadgang

Vedtaket kan påklages, se orientering om rett til å klage på siste side.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Gry Berg
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til

Bjørn Alstad Wangen
Forum for natur og friluftsliv Oslo
FYLKESMANNEN I OSLO OG VIKEN
KIRSTEN ASLAUG HARALDSEN
Oslo kommune - Bymiljøetaten
Oslo kommune Vann- og avløpsetaten v/Jørgen Lysgaard

Orientering om rett til å klage

Hvem kan klage på vedtaket?	Hvis du er part i saken, kan du klage på vedtaket. Du kan også klage på vedtaket hvis du har rettslig klageinteresse i saken.
Hvor skal du sende klagen?	Du må adressere klagen til Olje- og energidepartementet (OED), men sende den til NVE. NVEs e-postadresse er: nve@nve.no . NVE vurderer om vedtaket skal endres. Dersom NVE ikke endrer vedtaket, vil vi sende klagen til OED.
Frist for å klage	Fristen for å klage på vedtaket er 3 uker fra den dagen vedtaket kom frem til deg. Hvis vedtaket ikke har kommet frem til deg, starter fristen å løpe fra den dagen du fikk eller burde ha fått kjennskap til vedtaket. Det er tilstrekkelig at du postlegger klagen før fristen løper ut. Klagen kan ikke behandles dersom det har gått mer enn 1 år siden NVE fattet vedtaket.
Du kan få begrunnelsen for vedtaket	Hvis du har fått et vedtak uten begrunnelse, kan du be NVE om å få en begrunnelse. Du må be om begrunnelsen før klagefristen løper ut.
Hva skal med i klagen?	Klagen bør være skriftlig. I klagen må du: Skrive hvilket vedtak du klager på. Skrive hvilket resultat du ønsker. Opplyse om du klager innenfor fristen. Undertegne klagen. Hvis du bruker en fullmektig, kan fullmektigen undertegne klagen. I tillegg bør du begrunne klagen. Dette betyr at du bør forklare hvorfor du mener vedtaket er feil.
Du kan få se dokumentene i saken	Du har rett til å se dokumentene i saken, med mindre dokumentene er unntatt offentlighet. Du kan henvende deg til NVE for å få innsyn i saken.
Vilkår for å gå til domstolene	Hvis du mener vedtaket er ugyldig, kan du gå til søksmål. Du kan bare gå til søksmål dersom du har klaget på NVEs vedtak, og klagen er avgjort av OED som overordnet forvaltningsorgan. Du kan likevel gå til søksmål dersom det har gått 6 måneder siden du sendte klagen, og det ikke skyldes forsømmelse fra din side at klagen ikke er avgjort.
Sakskostnader	Dersom NVE eller OED endrer vedtaket til din fordel, kan du søke om å få dekket vesentlige og nødvendige kostnader. Du må søke om dette innen 3 uker etter at klagevedtaket kom frem til deg.

Denne forklaringen er basert på forvaltningslovens regler i §§ 11, 18, 19, 24, 27 b, 28, 29, 31, 32 og 36.